

Een Hoop Mensen.

Kwalitatief onderzoek naar erfgoedbeheer en burgerwetenschap in
de casestudy van het Erfgoed Gezocht project.

Mylou van Westerveld

Een Hoop Mensen.

Kwalitatief onderzoek naar erfgoedbeheer en burgerwetenschap in
de casestudy van het Erfgoed Gezocht project.

Auteur: Mylou van Westerveld

Student nummer:

Vak: Bachelor Thesis, 1083VBTHEY

Begeleiders: Dr. Q.P.J. Bourgeois & Dr. M.E. Berger

Universiteit Leiden, Faculteit der Archeologie

Leiden, 15-06-2023

Uiteindelijke versie

Voorwoord

Als afsluiter van mijn bachelor had ik geen beter scriptieonderwerp kunnen kiezen, ik ben verrast hoe erg de prehistorie van Nederland mij interesseert. En ben nog meer verrast over het concept van burgerwetenschap in archeologie en sta versteld van de mogelijkheden die hierin nog voor ons liggen. Het spreken van zo veel mensen over onderwerpen die mij enorm interesseren was echt een hoogtepunt, ook het opdoen van zoveel nieuwe kennis, het horen van nieuwe meningen en het opdoen van nieuwe contacten maakte dit proces extra bijzonder.

De scriptie is niet zonder moeite verlopen, door mijn enthousiasme heb ik het mezelf zoals gewoonlijk extra moeilijk gemaakt. De 23 interviews waren achteraf gezien misschien iets te veel voor zo een korte tijd en zo een relatief korte scriptie, dit is daarom ook wel terug te zien in mijn hoge woordenaantal. Maar ik ben blij dat ik zo veel mensen heb kunnen spreken en dat ik zo veel informatie heb kunnen presenteren in deze scriptie.

Allereerst wil ik iedereen bedanken die ik heb mogen interviewen, zonder deze lieve mensen had deze scriptie nooit kunnen bestaan. Verder wil ik het team van Erfgoed Gezocht bedanken voor een fantastisch project dat mij enorm geïnspireerd heeft en de kern van dit onderzoek vormde. Ook wil ik mijn scriptie begeleiders, Quentin Bourgeois en Martin Berger, bedanken voor alle hulp en steun in dit proces. En specifiek nog Quentin voor het aandragen van dit onderwerp en voor het contactleggen met alle belanghebbenden rond het Erfgoed Gezocht project. Daarnaast wil ik al mijn vrienden en familie bedanken, voor de steun, het luisterend oor en de feedback, en in het bijzonder Neele die mijn vele fouten heeft verbeterd. Ten slotte wil ik Universiteit Leiden bedanken voor de drie jaren aan goede educatie en mooie momenten, en specifiek nog voor het maken van de studieruimte in het Arsenaal. Onder de houten balken, mooie dakramen en tussen de groene plantjes is 90 % van deze scriptie geschreven.

Inhoudsopgave

Lijst van tabellen	5
Lijst van figuren.....	6
Lijst van bijlagen.....	7
Hoofdstuk 1. Introductie	8
1.1 Onderzoeksproblemen.....	8
1.2 Onderzoeksvragen.....	9
1.3 Methodes	9
1.4 Leeswijzer	10
Hoofdstuk 2. Achtergrond	11
2.1 Burgerwetenschap	11
2.1.1 Burgerwetenschap in archeologie.....	12
2.2 Erfgoed Gezocht	14
2.2.1 Techniek	15
2.2.2 Resultaten.....	16
2.2.3 Stakeholders.....	18
2.3 Het prehistorische landschap in Nederland.....	19
2.3.1 Grafheuvels en raatakkers in Nederland.....	20
2.3.1.1. Voorgaand onderzoek	22
2.3.1.2. Geografische locatie	23
2.3.1.3 Datering.....	25
2.3.2 Grafheuvels en raatakkers op de Veluwe en Utrechtse Heuvelrug	26
Hoofdstuk 3. Methodes.....	28
3.1 Interviews	28
3.2 Stakeholders	28
3.3 Vragen	29
3.4 Data analyse	31
Hoofdstuk 4. Resultaten	32
4.1 Interview resultaten	32
4.2 Ontwikkeling monumenten.....	38
4.3 Trends.....	42
Hoofdstuk 5. Discussie	45
5.1 Discussies in burgerwetenschap	45
5.2 Vergelijkbaar onderzoek	46
5.3 Open archeologie	49

5.4 Natuur vs. Archeologie	51
Hoofdstuk 6. Conclusie.....	54
6.1 Voorstellen voor toekomstig onderzoek.....	56
Abstract.....	58
Bibliografie.....	60
Websites	65
Bijlagen.....	67

Lijst van tabellen

Tabel 1. Onderzochte grafheuvellocaties en de bijbehorende verwachtingswaarde. Tabel uit Bourgeois et al., 2023, p. 8, op basis van Verschoof-van der Vaart 2022a, 2022b, 2022c. 16

Tabel 2. Verwachtingswaardes. Gebaseerd op de indicaties van vrijwilligers. Tabel uit Bourgeois et al., 2023, p. 9. 16

Lijst van figuren

- Figuur 1.** LiDAR kaart van de Veluwe (coördinaten in Amersfoort / RD New, EPSG: 28992). Te zien is een potentiële grafheuvel (rood), houtskoolmeilers (blauw) en doorlopend over de kaart een raatakker (wit dambord patroon). Figuur uit Bourgeois et al., 2023, p. 2, naar Lambers et al. 2019. ... 14
- Figuur 2.** Erfgoed Gezocht op Zooniverse. Shared relief visualisatie links, Simple Local Relief Model rechts te zien. Figuur uit Bourgeois et al., 2023, p. 3..... 15
- Figuur 3.** Onderzoeksgebied de Veluwe. (Universiteit Leiden, z.d., Veluwe, <https://www.universiteitleiden.nl/erfgoed-gezocht>)..... 17
- Figuur 4.** Toelichtende stroomdiagram over de grafheuvel selectieprocedure. Figuur uit Bourgeois et al., 2023, p. 7. 17
- Figuur 5.** Reconstructie van het raatakker landschap in Nederland. Screenshot uit Marcel Creemers, 2021, <https://vimeo.com/573413976>. 21
- Figuur 6.** Een overzicht van alle bekende en gedocumenteerde grafheuvels in de Lage Landen. De Nederlandse data is verstrekt door ARCHIS en uitgebreid met literatuur onderzoek. De Vlaamse data was verstrekt door J. de Reu en R. Vergauwen. Figuur uit Bourgeois 2013, p. 6. 23
- Figuur 7.** Distributie van alle prehistorische veldsystemen in Nederland. Donkerbruin: Neolitisch en Bronstijd veldsystemen. Lichtbruin: Raatakkers. Stersymbolen duiden archeologisch onderzochte locaties aan. Figuur van Arnoldussen 2021, met data uit Brongers (1976) en Klamm (1993). 23
- Figuur 8.** Lineaire grafheuvel structuur in Renkum. Gelegen in een (hypothetisch) uitgestrekt heidegebied omringd door bossen. De reconstructie van de vegetatie is gebaseerd op palynologische data uit Doorenbosch, 2013. Volledige reconstructie was niet mogelijk door het gebrek aan grafheuvels, vandaar het vraagteken. Gebaseerd op digitale verhogingsdata van de AHN (copyright www.ahn.nl). Figuur gemaakt door M. Doorenbosch..... 24
- Figuur 9.** Frequentie van grafheuvels over tijd. Gemaakt vanuit de database van Bourgeois 2013. Figuur uit Bourgeois, 2013, p. 31. 25
- Figuur 10.** Distributie van alle bekende grafheuvels op de Veluwe. Kaart is gemaakt met de AHN hoogte data (copyright www.ahn.nl). Figuur uit Bourgeois, 2013, p. 4. 26
- Figuur 11.** Raatakkers in Vaassen, Gelderland. De beschermde zone is afgeleid uit de Archeologische Monumenten Kaart (AMK), raatakker structuur is gefotografeerd en geïdentificeerd door Brongers (1972), figuur uit Kooistra & Maas, 2008, p. 2322. 27
- Figuur 12.** Locaties van de raatakker structuren op de Veluwe en Utrechtse Heuvelrug met defenineerde sub-zones. Specifieke locaties: 1. Vaassen; 2. Grebbeberg; 3. Ede; 4. Amerongen. Figuur uit Kooistra & Maas, 2008, p. 2324..... 27

Lijst van bijlagen

Bijlage 1. Interview Sigrid van Roode	67
Bijlage 2. Interview Hester van den Ende	71
Bijlage 3. Interview Harry Pape	77
Bijlage 4. Interview Maarten Wispelwey	88
Bijlage 5. Interview Peter Weterings	92
Bijlage 6. Interview Henk Jan Zwart	96
Bijlage 7. Interview José Schreurs	99
Bijlage 8. Interview Seline Geijskes	102
Bijlage 9. Interview Michiel Purmer	111
Bijlage 10. Interview Ciska van der Genugten	118
Bijlage 11. Interview Paul Vesters	130
Bijlage 12. Interview Anton Cruysheer & Wouter Verschoof-van der Vaart	133
Bijlage 13. Interview Patrick Reeuwijk	143
Bijlage 14. Interview Janny Bas	150
Bijlage 15. Interview Anja Bisschop	153
Bijlage 16. Interview Gerard Heij	158
Bijlage 17. Interview André Oostman	161
Bijlage 18. Interview Ben Teule	165
Bijlage 19. Interview Wim Braakhekke	172
Bijlage 20. Interview Willem Kuijpers	177